

Vlaamse Arbeidsrekening. Raming van de binnenlandse werkgelegenheid / pendel

Update 2009

Steunpunt WSE i.s.m. Departement WSE

November 2011

Methodologisch Rapport

Steunpunt Werk en Sociale Economie
Parkstraat 45 bus 5303 – 3000 Leuven
T:32(0)16 32 32 39 F:32(0)16 32 32 40
steunpuntwse@econ.kuleuven.be
www.steunpuntwse.be

Vlaamse Arbeidsrekening. Raming van de binnenlandse werkgelegenheid / pendel

Update 2009

Steunpunt Werk en Sociale Economie i.s.m. Departement Werk en Sociale Economie

Een onderzoek in opdracht van de Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, in het kader van het VIONA-onderzoeksprogramma

<p>Deze publicatie kwam tot stand met steun van het Europees Sociaal Fonds. Het ESF stelt middelen ter beschikking voor initiatieven die bijdragen tot meer en betere jobs voor meer mensen.</p> <p>Ontdek de werking in Vlaanderen via www.esf-agentschap.be.</p> 	<p>Kernthema's ESF 2007-2013</p> <ul style="list-style-type: none"> Talenten activeren Arbeidskansen geven Ondernemen met mensen
--	--

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Totale binnenlandse werkgelegenheid
2. Loontrekkende binnenlandse werkgelegenheid
  - 2.1. Concept
  - 2.2. Bronstatistieken
    - 2.2.1. Bestaande VAR-telling loontrekkende beroepsbevolking naar woonplaats
    - 2.2.2. Loontrekkenden naar werkplaats (RSZ en RSZPPO)
  - 2.3. Harmonisatie
    - 2.3.1. Berekening kwartaal- en jaargemiddelden
    - 2.3.2. WSE(46)-sectorindeling
    - 2.3.3. Toepassen verdeelsleutels woon- & werkverdeling
    - 2.3.4. Inkomende pendel
    - 2.3.5. Uitgaande pendel
    - 2.3.6. Arbeidsregime
  - 2.4. Bijschattingen
    - 2.4.1. PWA'ers
    - 2.4.2. Studenten gekend bij RSZ en RSZPPO
    - 2.4.3. Inkomende grensarbeid
  - 2.5. Eindcorrectie
    - Uitgaande grensarbeid
3. Binnenlandse werkgelegenheid: zelfstandigen & helpers

Overzichtstabellen

- Tabel 1. Binnenlandse werkgelegenheid (aantal personen vanaf 15 jaar) naar statuut (België en de gewesten; jaargemiddelde 2009)
- Tabel 2. Verdeling van de werkende Belgische bevolking (vanaf 15 jaar) naar werkplaats (jaargemiddelde 2009)
- Tabel 3. Verdeling van de werkende Belgische bevolking (15-64 jaar) naar werkplaats (jaargemiddelde 2009)

Inleiding

Een arbeidsrekening is een raamwerk voor het integreren van arbeidsmarktstatistieken: een intern consistente raming van kernvariabelen met betrekking tot de arbeidsmarkt. In de arbeidsrekening wordt bestaande arbeidsmarktinformatie in een logisch geheel van op elkaar aansluitende gegevens geïntegreerd met duidelijk gedefinieerde begrippen en identiteitsrelaties. De primaire doelstelling van dit integratieproces bestaat er in om op een systematische wijze inzicht te bieden in de toestand en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt (Herremans, 2007).

Schema 1 geeft een overzicht van de voornaamste componenten die we in de Vlaamse arbeidsrekening behandelen: de bevolking naar socio-economische positie, de binnenlandse werkgelegenheid, de jobs, de vacatures en de vestigingen. De conceptuele definities dienen als leidraad bij het uitvoeren van de Vlaamse arbeidsrekening. Ze vormen het vertrekpunt voor het uitwerken van de methodologie en de concrete invulling van de arbeidsrekening. Voor de uitvoering van de Vlaamse arbeidsrekening vertrekken we van het jaar 2007 als nulmeting van de binnenlandse werkgelegenheid, en van het jaar 2006 voor de nulmeting van de overige componenten.

De voorgaande fases die we doorlopen hebben bij de operationalisering van de Vlaamse arbeidsrekening hadden betrekking op de raming van de bevolking naar socio-economische positie, de raming van het totaal aantal jobs, de raming van het aantal vacatures en de raming van het aantal vestigingen met personeel. Het becijferen van de laatste component – de binnenlandse werkgelegenheid, met aansluitend de pendel – vormt het onderwerp van deze methodologische nota.

Schema: Componenten en conceptuele definities Vlaamse arbeidsrekening

Component	Definitie	
Bevolking naar socio-economische positie	Totale bevolking	Personen die in België / het Vlaams Gewest wonen
	Niet-beroepsactieve bevolking	Inwoners die niet werken en niet beschikbaar zijn voor een job en/of niet actief op zoek zijn naar werk
	Beroepsbevolking	Inwoners die ofwel werken ofwel beschikbaar zijn voor een job en actief op zoek zijn naar werk.
	Werkloze beroepsbevolking	Inwoners die niet werken, maar wel beschikbaar zijn voor een job en actief op zoek zijn naar werk
Werkende beroepsbevolking	Inwoners die werken	
Binnenlandse werkgelegenheid	Arbeid die ingezet wordt in Belgische / Vlaamse vestigingen, uitgedrukt in personen of arbeidsvolume	
Jobs	Vervulde arbeidsplaatsen in Belgische / Vlaamse vestigingen = arbeid die ingezet wordt in Belgische / Vlaamse vestigingen, uitgedrukt in arbeidsplaatsen	
Vacatures	Onvervulde arbeidsplaatsen in Belgische / Vlaamse vestigingen	
Vestigingen	In België / Vlaanderen gevestigde productie-eenheden	

Bron: Herremans, 2007

In het voorliggend rapport geven we een gedetailleerde schets van het integratieproces en de gehanteerde methodologie voor de raming van de binnenlandse werkgelegenheid. Het betreft hierbij een update van de nulmeting voor 2007 (Vanderbiesen, 2009). De bedoeling is om duidelijk aan te geven op welke wijze de ontwikkelde concepten worden geoperationaliseerd.¹ Er worden vier stappen doorlopen: (1) selectie van bronstatistieken, (2) harmonisatie, (3) bijschattingen

¹ Meer informatie over de ontwikkeling van de componenten van de arbeidsrekening vindt u in: Herremans, W. 2007. *Concept Vlaamse arbeidsrekening*. WSE report 2007. U kan dit document downloaden via de website van het Steunpunt WSE, in de rubriek 'Publicaties' > 'Methodologische rapporten'

en (4) eindcorrecties. Afsluitend bieden we ook met enkele overzichtstabellen waarin we de gehanteerde methodologie cijfermatig weergeven.

Stap 1. Selectie bronstatistieken

Een eerste stap bij het uitwerken van de arbeidsrekening is de selectie van de meest nauwkeurigste statistieken voor het meten van (een subcategorie van) de componenten. De geselecteerde bronstatistieken leveren de basisgegevens van waaruit de raming opgesteld wordt.

Stap 2. Harmonisatie

De bronstatistieken voldoen niet steeds aan de begrippen en identiteitsrelaties zoals vooropgesteld in het concept van de Vlaamse arbeidsrekening. De harmonisatie houdt in dat we corrigeren voor verschillen in populaties, definities, classificaties, meetmomenten en kenmerken. In deze stap toetsen we de gegevens uit de bronstatistieken aan de populaties, definities e.d. zoals beschreven in het concept van de arbeidsrekening. Op basis hiervan werken we een methodologie uit voor het aanpassen of harmoniseren van de primaire gegevens.

Stap 3. Bijschattingen

De bronstatistieken geven vaak geen volledige omschrijving van de kernvariabelen of componenten uit de arbeidsrekening. In de derde stap van het integratieproces corrigeren we voor populatieverschillen door de ontbrekende gegevens bij te schatten aan de hand van secundaire statistieken of andere ramingsmethoden.

Stap 4. Eindcorrecties

Een laatste stap betreft het minimaliseren van meetfouten, die opgespoord worden door het uitvoeren van interne controles.

1. Totale binnenlandse werkgelegenheid

De binnenlandse werkgelegenheid heeft betrekking op de arbeid die wordt ingezet in de Vlaamse/Belgische vestigingen, uitgedrukt in personen of arbeidsvolume. De binnenlandse werkgelegenheid zoals in deze component uitgewerkt omvat alle personen vanaf 15 jaar die een hoofdjob hebben in Vlaanderen/België (of andere geografische entiteit). Centraal staat bijgevolg de telling van het aantal werkenden volgens werkplaats.

De binnenlandse werkgelegenheid bestaat uit alle in Vlaanderen/België werkende personen die tijdens de referentieperiode betaalde arbeid verricht hebben in een in Vlaanderen/België gevestigde productie-eenheid, voor zover het een hoofdactiviteit betreft. Deze benadering sluit aan bij een 'domestic concept of employment', zoals gedefinieerd door het Europees Systeem van Rekeningen en onder andere wordt toegepast in de nationale rekeningen. Ook degenen die tijdelijk afwezig waren van het werk, mits er een formele arbeidsverhouding bestond, behoren tot de binnenlandse werkgelegenheid (bv. bij ziekte, zwangerschap, vakantie).

Het gaat bij de binnenlandse werkgelegenheid dus om de personen die een hoofdactiviteit uitoefenen binnen de gewest- of landsgrenzen en zo arbeid leveren voor het productieproces in Vlaanderen/België. De binnenlandse werkgelegenheid geeft aan welke arbeid wordt ingezet voor de economische activiteit in Vlaanderen/België en kan in relatie met het bruto binnenlands product gebruikt worden om de arbeidsproductiviteit in kaart te brengen. In eerste instantie drukken we binnenlandse werkgelegenheid uit in werkende personen. In een volgende fase gaan we na hoe we dit ook als arbeidsvolume kunnen weergeven.

Voor de berekening van de binnenlandse werkgelegenheid vormt de bestaande raming van de werkende beroepsbevolking het startpunt. De verschillende groepen werkenden, geraamd in de arbeidsrekening bij de telling van de bevolking naar socio-economische positie, zullen voor de berekening van de binnenlandse werkgelegenheid worden verdeeld naar werkplaats. De eigenlijke berekening verschilt naargelang de verschillende componenten werkenden in de arbeidsrekening (loontrekkenden, zelfstandigen/helpers en grensarbeiders).

Pendel

Met de uitwerking van de binnenlandse werkgelegenheid als nieuwe component van de Vlaamse arbeidsrekening beschikken we eveneens over cijfermateriaal over inkomende en uitgaande pendel. Het verschil tussen de werkende beroepsbevolking (zoals eerder geraamd in de arbeidsrekening) en de binnenlandse werkgelegenheid kunnen we immers verklaren door de intergewestelijke en internationale pendelstromen. Werkende personen die in Vlaanderen/België wonen, maar elders werken dragen wel bij tot de Vlaamse/Belgische werkzaamheid, maar niet tot de economische activiteit van Vlaanderen/België (uitgaande pendel). Het omgekeerde geldt voor personen die niet in Vlaanderen/België wonen, maar wel een job uitoefenen in Vlaanderen/België (inkomende pendel).

De pendelstromen geven een aanduiding van de mate waarin economische regio's onderling arbeidskrachten uitwisselen. Indien de uitgaande pendelstroom groter is dan de inkomende pendelstroom dan kunnen we spreken van een pendeldeficit: de werkende beroepsbevolking zal dan groter zijn dan de binnenlandse werkgelegenheid. Omgekeerd spreken we van een pendelsur-

plus: de inkomende pendel is groter dan de uitgaande pendel; oftewel de binnenlandse werkgelegenheid is groter dan de uitgaande pendel.

Aangezien bij zelfstandigen de werkplaats wordt gelijkgesteld met de woonplaats (cf. infra) worden voor de pendelstatistieken enkel de loontrekkenden weerhouden.

2. Loontrekkende binnenlandse werkgelegenheid

2.1. Concept

De loontrekkende binnenlandse werkgelegenheid betreft alle personen vanaf 15 jaar en ouder gekend bij de RSZ of RSZPPO, met een job die in loonverband wordt uitgevoerd tijdens de referentieperiode. Dit betekent dat er sprake is van een formeel aangegane overeenkomst en dat de job wordt uitgevoerd onder het gezag van een werkgever, in ruil voor een loon. Deze groep omvat ook personen die een loontrekkende job combineren met een statuut als zelfstandige of helper dat niet in hoofdberoep wordt uitgeoefend.

Voor de operationalisering van de loontrekkende binnenlandse werkgelegenheid vertrekken we van de reeds uitgewerkte telling van de werkende beroepsbevolking. Dit met als doel om het aantal loontrekkenden uit de beroepsbevolking van de Vlaamse Arbeidsrekening 2008, geteld volgens woonplaats, te verdelen volgens werkplaats. Voor de verdeling naar werkplaats doen we een beroep op de gedecentraliseerde statistieken van de RSZ en RSZPPO, met gegevens van het aantal werknemers volgens woon- én werkplaats (cf. gemeente van de vestiging waar men werkt). Op basis van deze gedecentraliseerde gegevens berekenen we sleutels voor de woonwerkverdeling, die vervolgens zullen worden toegepast op de bestaande telling van de loontrekkenden.

2.2. Bronstatistieken

2.2.1. Bestaande VAR-telling loontrekkende beroepsbevolking naar woonplaats

Voor de berekening van de binnenlandse werkgelegenheid doen we in de eerste plaats beroep op de reeds uitgewerkte telling van het aantal loontrekkenden (volgens woonplaats) in de Vlaamse Arbeidsrekening 2008. Voor meer info over de operationalisering van deze component verwijzen we naar de methodologische rapporten over de raming van de bevolking naar socio-economische positie (nulmeting 2006 en update voor 2009).²

2.2.2. Loontrekkenden naar werkplaats (RSZ en RSZPPO)

Voor de berekening van de sleutels met de woonwerkverdeling, baseren we ons op de gedecentraliseerde statistieken naar werkplaats van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) en de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheden (RSZPPO).

---

² Zie www.steunpuntwse.be in de rubriek 'Publicaties' > 'Methodologische rapporten' (Vlaamse Arbeidsrekening)

De statistieken worden opgesteld op basis van de multifunctionele aangifte (DMFA), een gegevensbank van de RSZ. Deze gegevensbank bevat het geheel aan personeelsstaten van het door de werkgevers aangegeven personeel. Deze personeelsstaten vormen de basis van de kwartaal-aangifte die de werkgevers moeten opstellen. Deze statistiek wordt dus gemaakt op basis van informatie die wordt overgemaakt binnen een wettelijk, juridisch kader en opgenomen in een administratieve databank.

De statistische telling van de werknemers naar werkplaats gebeurt door op het einde van het kwartaal het aantal werknemers te tellen bij elke werkgever (vestiging). Bij deze tellingen worden naast degenen die op de laatste arbeidsdag van het kwartaal op hun werk aanwezig waren, ook diegenen meegeteld wier arbeidsovereenkomst niet verbroken is, maar wel geschorst omwille van ziekte, een ongeval, zwangerschapsverlof, bevallingsrust of wederoproeping onder de wapens. Ook de werknemers welke op de beschouwde dag niet op het werk aanwezig waren wegens verlof, staking, gedeeltelijke of toevallige werkloosheid of een al dan niet verantwoorde afwezigheid worden meegeteld. Werknemers in voltijdse loopbaanonderbreking of voltijds tijdskrediet worden niet meegeteld.

Voor de raming van het aantal loontrekkenden met een job in Vlaanderen/België in de arbeidsrekening wordt gebruik gemaakt van de kenmerken leeftijd, geslacht, hoofdverblijfplaats van de werknemer, en werkplaats van de vestiging waar de werknemer tewerkgesteld is.

In de statistieken van RSZ is de werkplaats gekend op gedecentraliseerd niveau (werkplaats van de vestiging). Bij RSZPPO is de werkplaats echter gekend op gecentraliseerd niveau (werkplaats van de werkgever).

2.3. Harmonisatie

2.3.1. Berekening kwartaal- en jaargemiddelden

Voor het toekennen van de verdeelsleutels om de bestaande loontrekkende beroepsbevolking (volgens woonplaats) uit de arbeidsrekening te verdelen naar werkplaats doen we een beroep op de hierboven beschreven bestanden van de RSZ en RSZPPO.

De gedecentraliseerde RSZ-statistieken zijn beschikbaar op de laatste dag van het tweede en het vierde kwartaal, opgesplitst volgens gemeente van de werkplaats en sector (Nace Rev. 2; 5 digits).

De gegevens op de laatste dag van het tweede en vierde kwartaal worden omgerekend naar kwartaal- en jaargemiddelden. In een eerste stap wordt een raming gemaakt van het aantal werknemers op 31 maart van het jaar t. Dit wordt berekend als het gemiddelde van het aantal werknemers op 31 december van het jaar t-1 en op 30 juni van het jaar t. Analoog wordt een raming gemaakt van het aantal werknemers op 30 september van het jaar t. Dit wordt berekend als het gemiddelde van het aantal werknemers op 30 juni van het jaar t en op 31 december van het jaar t.

In een tweede stap wordt de telling van het aantal werknemers op de laatste dag van ieder kwartaal omgerekend naar kwartaalgemiddelden. Het gemiddeld aantal werknemers in het eerste kwartaal wordt berekend als het gemiddeld aantal werknemers op 31 december van het jaar t-1

en 31 maart van het jaar t. Het gemiddeld aantal werknemers in het tweede kwartaal wordt berekend als het gemiddeld aantal werknemers op 31 maart van het jaar t en 30 juni van het jaar t. Het gemiddeld aantal werknemers in het derde kwartaal wordt berekend als het gemiddeld aantal werknemers op 30 juni van het jaar t en 30 september van het jaar t. Het gemiddeld aantal werknemers in het vierde kwartaal wordt berekend als het gemiddeld aantal werknemers op 30 september van het jaar t en 31 december van het jaar t. In een derde en laatste stap wordt het jaargemiddelde van het aantal werknemers berekend als het gemiddelde van de vier kwartaalgemiddelden.

In onderstaande tabel worden de cijfers voor de berekening van het jaargemiddelde voor 2009 opgenomen voor het Vlaams Gewest en België.

Tabel: Berekening van het gemiddeld aantal werknemers (totaal) gekend bij RSZ per kwartaal en per jaar (Vlaams Gewest & België *, 2009)

		Vlaams Gewest	België
31 december 2008		1 940 088	3 350 272
30 juni 2009		1 936 455	3 342 100
31 december 2009		1 923 963	3 329 695
Stap 1			
Raming 31 maart 2009	(31 december 2008 + 30 juni 2009) / 2	1 938 272	3 346 186
Raming 30 september 2009	(30 juni 2009 + 31 december 2009) / 2	1 930 209	3 335 898
Stap 2			
Gemiddelde 1ste kwartaal 2009	(31 december 2008 + 31 maart 2009) / 2	1 939 180	3 348 229
Gemiddelde 2de kwartaal 2009	(31 maart 2009 + 30 juni 2009) / 2	1 937 363	3 344 143
Gemiddelde 3de kwartaal 2009	(30 juni 2009 + 30 september 2009) / 2	1 933 332	3 338 999
Gemiddelde 4de kwartaal 2009	(30 september 2009 + 31 december 2009) / 2	1 927 086	3 332 796
Stap 3			
Jaargemiddelde 2009	(gemiddelde 1ste kwartaal 2009 + gemiddelde 2de kwartaal 2009 + gemiddelde 3de kwartaal 2009 + gemiddelde 4de kwartaal 2009) / 4	1 934 240	3 341 042

(*) Volgens werkplaats

Bron: RSZ Gedecentraliseerde statistiek (Bewerking Steunpunt WSE / Departement WSE)

Voor RSZPPO beschikken we slechts over één bestand, namelijk dit voor het tweede kwartaal van het jaar. Voor het berekenen van de verdeelsleutels met de woonwerkverdeling voor de loontrekkenden onder RSZPPO wordt dus geen jaargemiddelde berekend, maar worden de gegevens gebruikt voor het tweede kwartaal. De beschikbare variabelen zijn dezelfde als bij RSZ: gemeentecode woonplaats, gemeentecode werkplaats, geslacht, Nace-sector en leeftijdsklasse. In totaal gaat het voor het tweede kwartaal 2009 over 352 876 loontrekkenden die vallen onder RSZPPO en werkzaam zijn in België.

2.3.2. WSE(42)-sectorindeling

In de telling van de binnenlandse werkgelegenheid wordt een opsplitsing gemaakt naar WSE-sector van tewerkstelling. Om de sectorgegevens op een overzichtelijke manier weer te geven, worden de codes uit de Nace-Bel-nomenclatuur omgezet naar WSE-sectoren. Hierbij wordt voor eerst een indeling gemaakt in vier hoofdsectoren. De primaire sector omvat de land- en tuinbouw

en de visserij. De secundaire sector omvat alle industriële nijverheden en ook bouwsector. De tertiaire sector omvat vooral commerciële diensten en de quataire sector bundelt vooral niet-commerciële diensten.

Naast de hoofdsectoren worden een meer gedetailleerde opsplitsing gemaakt in WSE-sectoren. Voor de jaren 2006 en 2007 gebeurde deze sectorindeling (bij de loontrekkenden binnenlandse werkgelegenheid) volgens de WSE(46)-sectorindeling, gebaseerd op de Nace-Bel-nomenclatuur 2003. In 2008 werd echter een nieuwe Nace-Bel-nomenclatuur ingevoerd. Vanaf 2008 worden de sectoren in de Vlaamse Arbeidsrekening bijgevolg ook afgebakend volgens de herwerkte WSE(42)-sectorindeling.

De PWA-jobs worden toegewezen aan de nace-sector 78.1 'arbeidsbemiddeling', waartoe de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen behoren.

Bij de verdeling van de binnenlandse werkgelegenheid van zelfstandigen en helpers naar sector, beschikken we slechts over sectorgegevens per Nace-code op 2 digits. Nace-sector 84 (openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekering) wordt voor de WSE(42)-sectorindeling in principe echter verdeeld over drie WSE-sectoren, op basis van de Nace-codes op 3 digits (84.1/84.2/84.3). Voor de indeling van de binnenlandse werkgelegenheid van zelfstandigen en helpers worden alle personen met een job uit een van deze sectoren toegewezen aan Nace-code 84 (op 2 digit-niveau), en komen zij allen terecht in de WSE-sector q3 (algemene overheidsdiensten).

De oude en nieuwe WSE-sectorindelingen zijn terug te vinden op de website van het Steunpunt WSE (www.steunpuntwse.be), in de rubriek publicaties (deelrubrieken 'Methodologische rapporten' > 'Classificaties').

2.3.3. Toepassen verdeelsleutels woon- & werkverdeling

Voor de eigenlijke raming van het aantal loontrekkenden met een job in Vlaanderen/België wordt een herweging gedaan van het aantal loontrekkenden volgens woon- en werkplaats, bekomen in de bestanden van RSZ en RSZPPO, naar de aantallen loontrekkenden die werden geraamd in de eerder uitgewerkte component 'bevolking naar socio-economische positie'. Dit om een eenduidige integratie van de component 'binnenlandse werkgelegenheid' in de arbeidsrekening toe te laten. Zo worden door de herweging ook de verschillende correcties meegenomen die werden toegepast in de eerdere berekening van de bevolking naar socio-economische positie. De totale populatie loontrekkenden wordt via de herweging naar de binnenlandse werkgelegenheid met andere woorden constant gehouden.

De eigenlijke herweging, of toepassing van de verdeelsleutels die werden berekend op basis van de RSZ- en RSZPPO-bestanden naar woon- en werkplaats, gebeurt op het niveau van de unieke combinatie 'woongemeente-geslacht-leeftijd'. Het aantal personen binnen deze unieke celcombinatie in de RSZ- en RSZPPO-bestanden zal dus worden herwogen naar het aantal personen dat die unieke celcombinatie telt in de bevolking naar socio-economische positie in de bestaande arbeidsrekening 2008. Cellen met een ondervetegenwoordiging binnen RSZ/RSZPPO zullen dus een groter gewicht krijgen (dan 1), cellen met een ondervetegenwoordiging ten opzichte van de bestaande arbeidsrekening een kleiner gewicht (dan 1). Resultaat is dus dat de verhoudingen

'woongemeente+geslacht+leeftijd' constant blijven en dat de totalen per groep werkenden na weging gelijk zijn.

Naast de drie basisvariabelen (gemeente, geslacht, leeftijd) is tevens de (gedecentraliseerde) Nace-sector (Nace Rev. 2) opgenomen vanuit de RSZ- en RSZPPO-bestanden.

Volgende groepen loontrekkenden worden op bovenstaande manier herwogen naar de reeds uitgewerkte componenten in de arbeidsrekening 2009, en verdeeld naar werkplaats:

- Werkenden bij RSZ en RSZPPO, excl. combinaties met zelfstandigen/helpers
- Loontrekkenden in combinatie met zelfstandig in bijberoep
- Loontrekkenden in combinatie met zelfstandig na pensioen
- Loontrekkenden in combinatie met helper in bijberoep
- Loontrekkenden in combinatie met helper na pensioen

2.3.4. Inkomende pendel

De inkomende pendelstromen zijn mede bepalend voor de omvang van de binnenlandse werkgelegenheid in een regio en zij verklaren het verschil tussen de werkende beroepsbevolking (cf. werkenden woonachtig in Vlaanderen) en de binnenlandse werkgelegenheid (cf. werkend in Vlaanderen). Personen die niet in Vlaanderen wonen, maar er wel een job uitoefenen dragen namelijk wel bij tot de economische activiteit in Vlaanderen, maar niet tot de Vlaamse werkzaamheid (aangezien zij als inkomende pendelaars niet tot de werkende beroepsbevolking behoren).

2.3.5. Uitgaande pendel

De uitgaande pendel betreft die werknemers die wel wonen in België/Vlaanderen (of elke andere geografische entiteit) maar werken in een buurland, een ander gewest, een andere gemeente. De uitgaande pendel uit bijvoorbeeld Vlaanderen, maakt dus geen deel uit van de Vlaamse binnenlandse werkgelegenheid. Wel bepalen de uitgaande pendelstromen – als omgekeerde beweging van de inkomende pendel – ook mee het verschil tussen de werkende beroepsbevolking (cf. werkenden woonachtig in Vlaanderen) en de binnenlandse werkgelegenheid (cf. werkend in Vlaanderen).

2.3.6. Arbeidsregime

Het arbeidsregime omvat drie categorieën: de werkenden in een voltijds regime, de werkenden in een deeltijds regime en de werkenden in een speciaal regime. De deeltijdse prestaties betreffen de prestaties van de werknemer die gemiddeld slechts een gedeelte presteert van de arbeidstijd van de referentiepersoon, d.i. de voltijdse werknemer in dezelfde onderneming (of bij gebrek daaraan in dezelfde sector) die dezelfde arbeid uitoefent als de betrokken werknemer.

De groep personen met een speciaal arbeidsregime omvat de prestaties als seizoenarbeider, interim-werknemer of werknemer met gelimiteerde prestaties. Seizoensarbeid heeft betrekking op korte arbeidsperiodes, hetzij als gevolg van de seizoensgebonden aard van het werk, hetzij als gevolg van de noodzaak van de onderneming en om een beroep te doen op versterking voor bepaalde periodes van het jaar. De interim-arbeid betreft de werknemers die door een erkend uit-

zendbureau ter beschikking gesteld worden van een gebruiker. De aanduiding 'gelimiteerde prestaties' geldt voor werknemers die verbonden zijn met de werkgever via een contract van korte duur en voor een tewerkstelling die per dag niet de gewoonlijke dagduur bereikt. Het betreffen hier bijvoorbeeld extra's in de horeca, monitoren in de socio-culturele sector, die voor slechts enkele uren worden aangeworven. De specifieke regelingen voor gelegenheidsarbeid in de land- en tuinbouw en in de horeca worden ook onder deze categorie opgenomen.

2.4. Bijschattingen

2.4.1. PWA'ers

De groep loontrekkende PWA'ers worden in de component binnenlandse werkgelegenheid zonder meer geïntegreerd vanuit de reeds uitgewerkte raming van deze groep binnen de bevolking naar socio-economische positie in de Vlaamse arbeidsrekening 2008. Het aantal PWA'ers wordt één keer berekend en deze groep wordt constant gehouden voor de verschillende componenten in de arbeidsrekening.³

De werkplaats wordt voor de PWA'ers gelijkgesteld aan de woonplaats. De Nace-sector (Nace Rev. 2) is voor alle PWA'ers gelijk (78.1 'Arbeidsbemiddeling', d.i. de sector waartoe de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen toe behoren).

2.4.2. Studenten gekend bij RSZ en RSZPPO

De groep studenten die gekend zijn bij de RSZ en RSZPPO worden in de binnenlandse werkgelegenheid zonder meer geïntegreerd vanuit de reeds uitgewerkte raming van deze groep binnen de bevolking naar socio-economische positie in de Vlaamse arbeidsrekening 2009. Het aantal studenten bij RSZ en RSZPPO wordt één maal per jaar berekend en deze groep wordt constant gehouden in alle componenten van de arbeidsrekening. Dit houdt in dat het gaat om het aantal studenten (in personen) waarbij gecorrigeerd wordt voor studenten die ook nog in een ander statuut gekend zijn (stat2=0).⁴

De werkplaats wordt voor de studenten gelijkgesteld aan de woonplaats en de Nace-sector (Nace Rev. 2) is gecentraliseerd (sector van de werkgever).

2.4.3. Inkomende grensarbeid

Naast de personen die wonen én werken in België, maken de personen met een job in België maar die in één van onze buurlanden wonen, ook deel uit van de binnenlandse werkgelegenheid.

---

³ Meer info over de operationalisering van de groep PWA 'ers in de bevolking naar socio-economische positie in de Vlaamse Arbeidsrekening, zie: Herremans, W. & Stevens, E. 2008. *Vlaamse arbeidsrekening. Raming van de bevolking naar socio-economische positie. Nulmeting 2006*. WSE report 2008. U kan dit document downloaden op www.steunpuntwse.be, in de rubriek 'Publicaties' > 'Methodologische rapporten'

⁴ Meer info over de operationalisering van de groep studenten gekend bij RSZ en RSZPPO in de bevolking naar socio-economische positie in de Vlaamse Arbeidsrekening, zie: Herremans, W. & Stevens, E. 2008. *Vlaamse arbeidsrekening. Raming van de bevolking naar socio-economische positie. Nulmeting 2006*. WSE report 2008. U kan dit document downloaden op www.steunpuntwse.be, in de rubriek 'Publicaties' > 'Methodologische rapporten'

Het betreft hier de inkomende grensarbeiders, als loontrekkende gekend bij RSZ en RSZPPO, die wonen in Duitsland, Frankrijk, Luxemburg of Nederland, maar die werken in België/Vlaanderen.

De Nace-sector van de inkomende grensarbeiders, gekend bij RSZ, is gedecentraliseerd (plaats van de vestiging); deze van de grensarbeiders bij RSZPPO is gecentraliseerd (plaats van de werkgever).

In de cijferreeksen van de binnenlandse werkgelegenheid wordt ook de categorie 'Andere landen / onbekend' onderscheiden. Het betreft hier loontrekkenden uit nog andere landen dan onze vier buurlanden, inclusief loontrekkenden met woonplaats onbekend.

2.5 Eindcorrecties

Uitgaande grensarbeid

De uitgaande grensarbeiders zijn de werkenden die wonen in België/Vlaanderen, maar werken in één van onze buurlanden (Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Nederland). Zij behoren bijgevolg niet tot de binnenlandse werkgelegenheid.

Een specifieke categorie uitgaande grensarbeiders vormen de RSZ-loontrekkenden actief in de Nace-sector 99 ('extraterritoriale organisaties en lichamen'; arbeidskrachten tewerkgesteld in Europese instellingen, NATO, diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen in België, ...). Zij wonen én werken fysisch in België (op uitzondering van een kleine groep van een 90-tal inkomende grensarbeiders), maar aangezien zij werken in extraterritoriale organisaties worden zij beschouwd als werkend op niet-Belgisch grondgebied. Ingevolge het territorialiteitsprincipe behoren deze arbeidskrachten m.a.w. niet tot de binnenlandse werkgelegenheid aangezien zij worden tewerkgesteld in niet-residentiële productie-eenheden. Bijgevolg beschouwen we hen als uitgaande grensarbeid, waardoor ze ook niet tot de binnenlandse werkgelegenheid worden gerekend. Bij de berekening van de grensarbeid wordt met deze categorie wel rekening gehouden, vermits deze arbeidskrachten worden beschouwd als uitgaande grensarbeiders door extraterritorialiteit.

In de cijferreeksen van de uitgaande pendel bij de werkenden wordt de categorie 'Buitenland' onderscheiden. Het betreft hier uitgaande grensarbeiders naar Duitsland, Frankrijk, Luxemburg of Nederland, en de zogenaamde 'extraterritoriaal'.

3. Binnenlandse werkgelegenheid: zelfstandigen & helpers

De personen met een job als zelfstandige en helper zijn gekend vanuit de reeds uitgewerkte raming van deze groepen binnen de bevolking naar socio-economische positie in de Vlaamse arbeidsrekening 2009 en kunnen zonder meer worden geïntegreerd in de component binnenlandse werkgelegenheid. De werkplaats wordt hierbij gelijkgesteld met de woonplaats.⁵

---

⁵ Meer info over de operationalisering van de groep zelfstandigen en helpers in de bevolking naar socio-economische positie in de Vlaamse Arbeidsrekening, zie: Herremans, W. & Stevens, E. 2008. *Vlaamse arbeidsrekening. Raming van*

De zelfstandigen met domicilie in het buitenland – een kleine achtduizend personen op basis van cijfers van de RSVZ – worden niet opgenomen in de binnenlandse werkgelegenheid. Hoewel we kunnen veronderstellen dat deze – mits ze zijn aangegeven bij RSVZ – een zelfstandige activiteit hebben in België, hebben ze een woonplaats in het buitenland. Assumptie bij de zelfstandigen voor de afbakening van de binnenlandse werkgelegenheid in de Vlaamse arbeidsrekening is echter dat de werkplaats wordt gelijkgeschakeld met de woonplaats. In dit geval zou de werkplaats – ongeacht het feit dat ze wel geregistreerd zijn bij RSVZ – dus ook in het buitenland zijn, waardoor zij niet opgenomen worden in onze binnenlandse werkgelegenheid.

Volgende groepen personen met een job als zelfstandige of helper kunnen worden onderscheiden:

- Zelfstandig in hoofdberoep, excl. combinatie met loontrekkend
- Zelfstandig in hoofdberoep, in combinatie met loontrekkend
- Zelfstandig in bijberoep, excl. combinatie met loontrekkend
- Zelfstandig na pensioen, excl. combinatie met loontrekkend
- Helper in hoofdberoep, excl. combinatie met loontrekkend
- Helper in hoofdberoep, in combinatie met loontrekkend
- Helper in bijberoep, excl. combinatie met loontrekkend
- Helper na pensioen, excl. combinatie met loontrekkend

Aangezien bij zelfstandigen de werkplaats wordt gelijkgesteld met de woonplaats worden de zelfstandigen niet opgenomen in de pendelstatistieken.

Overzichtstabellen

Tabel 1. Binnenlandse werkgelegenheid (aantal personen vanaf 15 jaar) naar statuut (België en de gewesten; jaargemiddelde 2009)

	WERKPLAATS (Gewest)			BELGIË
	Vlaams Gewest	Brussels H. Gewest	Waals Gewest	
BINNENLANDSE WERKGELEGENHEID	2 561 824	670 264	1 173 337	4 405 425
Loontrekkenden	2 110 719	599 711	972 045	3 682 474
<i>Loontrekkend RSZ(PPO)(zuiver)</i>	1 956 852	563 606	885 876	3 406 335
<i>Loontrekkend + zelfstandig in bijberoep</i>	101 115	27 558	44 800	173 473
<i>Loontrekkend + zelfstandig na pensioen</i>	389	113	196	698
<i>Loontrekkend + helper in bijberoep</i>	3 995	895	1 819	6 708
<i>Loontrekkend + helper na pensioen</i>	43	9	21	73
<i>PWA</i>	1 152	100	214	1 465
<i>Studenten RSZ/RSZPPO</i>	16 477	1 958	7 585	26 019
<i>Inkomende grensarbeid</i>	30 697	5 472	31 534	67 703
Zelfstandigen	399 150	67 121	184 127	650 398
Helpers	51 955	3 432	17 165	72 553

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening o.b.v. RSZ Gedecentraliseerde statistiek, RSVZ, RSZ, RSZPPO, RIZIV, RVA (Bewerking Steunpunt WSE / Departement WSE)

Tabel 2. Verdeling van de werkende Belgische bevolking (vanaf 15 jaar) naar werkplaats (jaargemiddelde 2009)

	Werkende bevolking in België	WERKPLAATS				Totaal (België)	Buitenland
		Vlaams Gewest	Brussels H. Gewest	Waals Gewest			
<i>Loontrekkend RSZ(PPO)(zuiver)</i>	3 406 335	1 956 852	563 606	885 876	3 406 335	-	
<i>Loontr. + zelfstandig in bijberoep</i>	173 473	101 115	27 558	44 800	173 473	-	
<i>Loontr. + zelfstandig na pensioen</i>	698	389	113	196	698	-	
<i>Loontr. + helper in bijberoep</i>	6 708	3 995	895	1 819	6 708	-	
<i>Loontr. + helper na pensioen</i>	73	43	9	21	73	-	
<i>PWA</i>	1 465	1 152	100	214	1 465	-	
<i>Studenten RSZ/RSZPPO</i>	26 019	16 477	1 958	7 585	26 019	-	
<i>Uitgaande grensarbeid Duitsland</i>	5 298	-	-	-	-	5 298	
<i>Uitgaande grensarbeid Frankrijk</i>	5 887	-	-	-	-	5 887	
<i>Uitgaande grensarbeid Luxemburg</i>	35 292	-	-	-	-	35 292	
<i>Uitgaande grensarbeid Nederland</i>	34 940	-	-	-	-	34 940	
<i>Uitgaande grensarbeid (extraterr.)</i>	2 428	-	-	-	-	2 428	
Loontrekkenden (excl. inkomende grensarbeid)	3 698 616	2 080 022	594 239	940 511	3 614 771	83 845	
<i>Inkomende grensarbeid</i>	-	30 697	5 472	31 534	67 703	92	
Loontrekkenden (a) (incl. inkomende grensarbeid)	3 698 616	2 110 719	599 711	972 045	3 682 474	83 937	
Zelfstandigen (b)	650 398	399 150	67 121	184 127	650 398	-	
Helpers (c)	72 553	51 955	3 432	17 165	72 553	-	
Alg. totaal Werkende Belgische bevolking	4 421 567						
Alg. totaal Binnenlandse werkgelegenheid (15+ jaar) (a)+(b)+(c)		2 561 824	670 264	1 173 337	4 405 425		

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening o.b.v. RSZ Gedecentraliseerde statistiek, RSVZ, RSZ, RSZPPO, RIZIV, RVA (Bewerking Steunpunt WSE / Departement WSE)

Tabel 3. Verdeling van de werkende Belgische bevolking (15-64 jaar) naar werkplaats (jaargemiddelde 2009)

	Werkende bevolking in België	WERKPLAATS				
		Vlaams Gewest	Brussels H. Gewest	Waals Gewest	Totaal (België)	Buitenland
<i>Loontrekkend RSZ(PPO)(zuiver)</i>	3 390 138	1 947 461	561 083	881 594	3 390 138	-
<i>Loontr. + zelfstandig in bijberoep</i>	173 402	101 075	27 544	44 783	173 402	-
<i>Loontr. + zelfstandig na pensioen</i>	252	139	40	73	252	-
<i>Loontr. + helper in bijberoep</i>	6 707	3 994	895	1 819	6 707	-
<i>Loontr. + helper na pensioen</i>	37	25	5	8	37	-
<i>PWA</i>	1 465	1 152	100	214	1 465	-
<i>Studenten RSZ/RSZPPO</i>	26 019	16 477	1 958	7 585	26 019	-
<i>Uitgaande grensarbeid Duitsland</i>	5 166	-	-	-	-	5 166
<i>Uitgaande grensarbeid Frankrijk</i>	5 867	-	-	-	-	5 867
<i>Uitgaande grensarbeid Luxemburg</i>	35 248	-	-	-	-	35 248
<i>Uitgaande grensarbeid Nederland</i>	34 569	-	-	-	-	34 569
<i>Uitgaande grensarbeid (extraterr.)</i>	2 410	-	-	-	-	2 410
Loontrekkenden (excl. inkomende grensarbeid)	3 681 281	2 070 322	591 625	936 074	3 598 021	83 260
<i>Inkomende grensarbeid</i>	-	30 592	5 438	31 459	67 488	90
Loontrekkenden (a) (incl. inkomende grensarbeid)	3 681 281	2 100 914	597 063	967 533	3 665 510	83 350
Zelfstandigen (b)	610 233	374 877	63 759	171 597	610 233	-
Helpers (c)	69 375	49 696	3 312	16 367	69 375	-
Alg. totaal Werkende Belgische bevolking	4 360 889					
Alg. totaal Binnenlandse werkgelegenheid (vanaf 15-64 jaar) (a)+(b)+(c)		2 525 487	664 134	1 155 497	4 345 118	

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening o.b.v. RSZ Gedecentraliseerde statistiek, RSVZ, RSZ, RSZPPO, RIZIV, RVA (Bewerking Steunpunt WSE / Departement WSE)